

BESLUT

Social statistik och analys
Nina Grönborg
010-479 68 41

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.fma.b@regeringskansliet.se

Remissyttrande: Stickprovsinsamling av uppgifter om hushållens skulder

Statistiska centralbyrån (SCB) svarar på remissen med utgångspunkt i hur förslaget i promemorian Stickprovsinsamling av uppgifter om hushållens skulder bedöms påverka myndighetens huvuduppdrag att producera statistik och samordna systemet för den officiella statistiken samt i sin roll som ansvarig för mikrosimuleringsmodellen FASIT (FördelningsAnalytiskt statistiksystem för inkomster och transfereringar).

1 SCB tillstyrker förslaget

SCB tillstyrker förslaget att utöka FASIT med uppgifter om hushållssektorns skulder och skuldbetalningar, men vill också lyfta fram nedanstående synpunkter som ytterligare skulle öka möjligheterna att få tillförlitlig statistik om hushållens ekonomiska situation. I sista avsnittet redovisas SCB:s övriga synpunkter.

2 Synpunkter – ökade möjligheter att få tillförlitlig statistik om hushållens ekonomiska situation

2.1 Uppgifter om tillgångar

Regeringen gav den 4 juli 2024 SCB i uppdrag att lämna förslag på hur FASIT kan utökas med årliga uppgifter om hushållens bostadslån och konsumtionslån samt hushållens tillgodohavanden på bankkonton. SCB redovisade uppdraget i rapporten Förslag på utökning av Fasit – redovisning av regeringsuppdrag angående stickprovsinsamling av uppgifter om hushållens skulder och vissa likvida tillgångar (SCB2024/330).

Enligt förslaget i promemorian Stickprovsinsamling av uppgifter om hushållens skulder ska – till skillnad från vad som föreslogs i SCB:s rapport – ingen information om tillgångar att samlas in. Utifrån ett statistikperspektiv anser dock SCB att det vore önskvärt att även ta hänsyn till tillgångar, då det finns ett brett behov i samhället av individbaserad statistik avseende både tillgångar och

skulder. SCB anser även att uppgifter om tillgångar är av stor vikt för att få ett bättre beslutsunderlag för den ekonomiska politiken och för att belysa hushållens motståndskraft mot ekonomiska störningar. Detta skulle kunna tillgodoses genom en insamling av banktillgodohavanden, som tillsammans med sparande i investeringssparkonto och fonder (som finns skattade i FASIT) kan möjliggöra en analys av exempelvis hushållens sparbuffert och sparkvot.

2.2 Kvalitetsbrister med MSTAR

I enlighet med tidigare nämnda rapport vill SCB lyfta fram de kvalitetsbrister som finns med att påföra skulder endast på urvalet MSTAR. För att minska kvalitetsbristerna som beskrivs nedan rekommenderas att båda urvalen (STAR och MSTAR) kompletteras med nya uppgifter. Detta skulle enligt SCB:s bedömning inte medföra ökade kostnader vare sig för uppgiftslämnarna eller för SCB då insamlingen kommer att avse uppgifter för alla skattskyldiga och folkbokförda personer samt dödsbon.

2.2.1 Urvalsfel

MSTAR är ett mindre urval än STAR vilket medför en större osäkerhet i skattningarna. I tidigare nämnda underlagsrapport visar studier av variabler som sannolikt samvarierar med hushållens skulder att felmarginalerna för skattningarna avseende mindre grupper, såsom hushållstyper eller inkomstgrupper, är betydligt större för MSTAR jämfört med STAR. Som exempel kan nämnas att den procentuella felmarginalen för den genomsnittliga skattade skuldräntan år 2022 över 10 inkomstgrupper är cirka 27 procent för MSTAR och cirka 3 procent för STAR.

2.2.2 Modellberäkningsfel

Att tillgängliggöra och utveckla FASIT på nuvarande sätt förutsätter att uppgifter finns för hela befolkningen. Inkluderas uppgifterna endast på MSTAR kommer FASIT inte kunna användas på motsvarande sätt som idag eftersom simuleringar inte sker på samma sätt i de båda urvalen. För att undvika detta kan värden för STAR modellberäknas utifrån insamlade värden i MSTAR. Det kommer dock att ge en större osäkerhet i skattningarna. Dessa osäkerheter kommer inte att synas i felmarginalen och de är inte heller kvantifierbara. Det kommer med andra ord att se ut som att skattningarna är bättre än de i själva verket är, trots att osäkerheten i modellen har ökat. Modellberäkningsfelet kan förhindras genom att komplettera både MSTAR och STAR med de nya uppgifterna.

2.2.3 Analyser över tid

I MSTAR är det inte möjligt att analysera hushåll över tid (panelstudier), vilket är ett önskemål från användare av FASIT för att få en djupare förståelse för hushållens skuldsättning. STAR har en longitudinell ansats, vilket innebär att samma personer följs över tid. Genom att komplettera STAR med nya uppgifter skulle analyser över tid möjliggöras.

3 Övriga synpunkter

3.1 Föreskrifter om variabelinnehåll

Behovet av uppgifter om hushållens skulder för statistik och analys kan förändras över tid och innebära att omfattningen av vilka variabler som samlas in behöver justeras. I promemorian föreslås att regeringen därför ska få meddela föreskrifter om detta. SCB har stor erfarenhet av att utfärda föreskrifter med verkställighet av bestämmelser om uppgiftsskyldighet. Det sker för den officiella statistiken normalt enligt 15 § förordningen (2001:100) om den officiella statistiken. Genom föreskrifter bestämmer SCB vilka variabler som samlas in, med hänsyn taget till förändrade behov av statistik över tid och begränsning av uppgiftslämnarbördan.

SCB föreslår därför att den föreslagna 8 a § andra stycket får följande lydelse: "Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om uppgiftsskyldigheten enligt första stycket."

3.2 Aktuell reglering

Slutligen vill SCB kommentera att enligt 9 § i lagen (2019:508) om behandling av personuppgifter i det fördelningsanalytiska systemet för inkomster och transfereringar (Fasitlagen) får urvalet endast lämnas ut till Riksdagsförvaltningen och Riksrevisionen samt Regeringskansliet och andra myndigheter under regeringen. I promemorian, under rubrik 2.1 En mikrosimuleringsmodell, beskrivs att modellen används av Regeringskansliet samt flera andra myndigheter och organisationer och hänvisar till prop. 2018/19:118 s. 11. SCB vill förtydliga att avsnittet i propositionen redogör för hur förhållandena var innan Fasitlagen tillkom. Beskrivningen stämmer med andra ord inte överens med nuvarande lagstiftning.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Eva-Lo Ighe i närvaro av biträdande generaldirektör Magnus Sjöström, chefsjurist Joachim Angermund, avdelningschef Cecilia Stenbjörn, sektionschef Henrik von Hofsten samt Nina Grönborg föredragande.

SCB, Statistiska centralbyrån

Eva-Lo Ighe

Nina Grönborg